Vanda

Svar på Tuomas Vanhanens, Petri Roininens och Jorma Hentiläs samt 29 andra ledamöters motion om aktivt utnyttjande av artificiell intelligens i Vanda

VD/3239/00.02.00.03/2026

PT/ML/JK/EA

Tuomas Vanhanen, Petri Roininen och **Jorma Hentilä** samt 29 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vi ledamöter som undertecknat motionen föreslår att Vanda stad:

1. Snabbt inleder en kartläggning av inom vilka av stadens verksamhetsområden det finns praktiska möjligheter att utnyttja AI.
2. Ber verksamhetsområdena att identifiera de uppgifter och processer där AI kan användas för att påskynda behandlingen, minska rutinarbetet, underlätta informationssökningen, stödja personalen eller förbättra tjänsternas smidighet.
3. Utreder bästa praxis för att tillämpa AI från andra kommuner i Finland och runtom i världen.
4. Bedömer samtidigt kraven på integritetsskydd, datasäkerhet, datahantering, öppenhet och människans beslutanderätt.
5. Sätter som mål för kartläggningen att bedöma om det med hjälp av AI är möjligt att uppnå t.ex. ett produktivitetslyft på 5 % och därmed en produktivitetspotential på flera tiotals miljoner euro i stadens driftskostnader under fullmäktigeperioden, och vilka beslut som krävs för att uppnå detta.
6. Sammanställer resultaten av kartläggningen för att stödja ekonomi- och strategikommittén och beredningen av budgeten för 2027.

Motiveringar:
Artificiell intelligens kan hjälpa staden att göra saker smidigare, snabbare och mer kostnadseffektivt. Syftet är inte att ersätta människor, utan om att underlätta arbetet där AI verkligen gör nytta.

Enligt Vandas stadsstrategi ska stadens ekonomi balanseras samtidigt som man ser till livskraften, tjänsterna och att den växande staden fungerar. Strategin betonar också mod, nya verksamhetssätt, att lära sig av bästa praxis och en kunskapsbaserad grund. Mot denna bakgrund är det motiverat att snabbt utreda var AI kan förbättra stadens produktivitet och göra servicen smidigare.

AI bör inte enbart ses som en effektivisering av enskilda arbetsmoment. Med AI kan man i bästa fall förnya hela processer så att de blir snabbare, lättare och kräver mindre manuellt arbete. Samtidigt kan personalens tid frigöras från rutinarbete till mer meningsfullt arbete. Detta är särskilt viktigt i en situation där staden måste hålla kostnaderna nere. Samtidigt kan man förbättra tjänsternas funktion.

Det finns redan konkreta exempel. I Konnevesi kunde man enligt kommunen påskynda handläggningen av understöd till enskilda vägar från cirka en vecka till mindre än en dag, och cirka 85 procent av förvaltningens arbetstid sparades in. I Vanda finns det också många olika bidrag och understöd, där det lönar sig att bedöma motsvarande potential i handläggningen.

Det finns användbara exempel också i andra städer. Inom företagsservicen i Helsingfors har man infört Helsinki Pathfinder, som utnyttjar AI, Esbo har testat AI-tolkning inom sysselsättningsservicen och Tammerfors har utvecklat AI som en gemensam uppgift för hela staden. Om sådana här lösningar kan

användas på andra håll är det motiverat att utreda var man i en stad av Vandas storlek kan uppnå motsvarande fördelar.

I Vanda kan AI användas till exempel i kundservice, dokumenthantering, informationssökning, översättning, kommunikation, handläggning av understöd samt beredning av bygglov och byggnadstillsyn.

När det gäller bygglov och tillsyn kan AI stödja informationssökning, preliminära kontroller och beredning, vilket frigör experternas tid för faser som kräver övervägning. I framtiden kan maskinläsbara material påskynda tillståndsbehandlingen avsevärt.

Samtidigt är det motiverat att utreda om Vanda vuxenutbildningsinstitut skulle kunna stärka invånarnas färdigheter att läsa och använda AI som en del av undervisningen i digitala färdigheter. I praktiken skulle det kunna handla om ett slags ”AI-körkort” med låg tröskel, som gör det möjligt för invånarna att lära sig grunderna i AI, säker användning, kritisk bedömning och användning i vardagen.

Målet bör vara att AI används på ett säkert, ansvarsfullt och förnuftigt sätt i Vanda så att den underlättar vardagen för människor, stöder personalen i arbetet och förbättrar stadens funktionsförmåga.”

Stadsfullmäktige 27.4.2026 § 20

Beslut
Stadsfullmäktige beslutade ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för koncernledning och livskraft konstaterar följande som sitt svar:

It-administrationen har skaffat AI-licenser, utbildning och korta introduktioner till användningen av AI-verktyg. Senast har it-administrationen startat en AI-agentfabrik som fokuserar på utnyttjandet av AI-agenter och som erbjuder stöd och hjälp med att skapa AI-agenter genom att bistå verksamhetsområdena med utnyttjandet av AI. Stöd ges med låg tröskel och syftet är samtidigt att utbilda nya AI-experter för Vanda på olika håll inom organisationen. Experter från AI-agentfabriken kan också beställas till exempelvis utvecklingsdagar för serviceområden och enheter, då man kan ta fram idéer till möjliga användningsfall för agenterna och sparra dem tillsammans med experterna från agentfabriken.

Vi bedriver ett tätt samarbete med andra städer och samlar expertis från flera företag för att få den bästa förståelsen för hur Vanda stad på bästa sätt skulle kunna dra nytta av artificiell intelligens. Vi deltar också på nationell nivå i bland annat det nätverk för främjande av användningen av artificiell intelligens som leds av finansministeriet samt i andra program och får på så sätt den senaste informationen om hur frågorna kommer att främjas på nationell nivå.

Utnyttjandet av AI handlar i första hand om att leda en verksamhetsförändring, där den som ansvarar för verksamheten måste ange riktlinjerna för hur verksamheten borde förändras i praktiken. Fokus ligger alltså på mål för effektivare verksamhet och processer istället för på tekniska mål. Den tekniska experten kan både assistera och sparra. Dessutom kan den tekniska experten visa hur AI-lösningar har genomförts

på olika håll inom Vanda stad eller i andra städer för olika användningsfall. I slutändan handlar det om förändringar i uppgifter och processer för enskilda experter, team, enheter och serviceområden.

Med hjälp av artificiell intelligens kan man uppnå många fördelar. På den enklaste nivån kan man spara en mycket betydande del av arbetet i vissa arbetsuppgifter, till exempel i utarbetandet av beslut, och med verktyg kan man göra anteckningar från möten och korta sammanfattningar av större material. I sådana här fall handlar det främst om beslut på individuell och teamnivå; i hur stor utsträckning AI utnyttjas och hur mycket chefen uppmuntrar och hänvisar till att använda AI. I ett större perspektiv möjliggör AI att tjänster kan produceras på ett helt annat sätt, vilket gör det möjligt att organisera större uppgiftshelheter mer effektivt och producera tjänster på ett högklassigare sätt.

En särskild policy har utarbetats för användningen av AI inom staden och kompletterande anvisningar kommer att utarbetas enligt behov. När det gäller allmänna tekniska anvisningar så gäller samma regler för AI som för andra applikationer, dvs. att man när man arbetar inom staden ska man använda endast de system som arbetsgivaren tillhandahåller, och personuppgifter får inte matas in i dem. Genom att följa dessa principer säkerställer man att man agerar inom lagens ramar.

När man funderar på visionen ska man utgå från visionen för stadens tjänster, som måste förtydligas, dvs. vilket mål har vi för digitaliseringen av tjänster och på vilket sätt ändrar vi stadens tjänsteutbud och -innehåll i en stad som digitaliseras?

När man planerar en större förbättring av produktiviteten bör utredningarna baseras på en mer omfattande förändring av verksamheten genom ett mer utbrett utnyttjande av automatiseringstekniker, alltså inte bara artificiell intelligens. Granskningar av produktivitet- och produktionssätt görs som en del av ekonomiprogrammet i fråga om alla viktiga funktioner. Som en del av detta bedöms alltid möjligheterna till digital utveckling. För ett mer utbrett utnyttjande av AI behövs mer traditionella systemlösningar i bakgrunden, och i planeringen av dem måste man på ett bättre sätt ta hänsyn till utnyttjandet av AI. AI är inte heller alltid det mest effektiva sättet att digitalisera saker, så när det gäller att förbättra produktiviteten lönar det sig inte att binda planerna till bara ett teknologiskt alternativ.

Målen ska sättas upp ur perspektivet för effektiviteten i verksamhetsområdets serviceproduktion och servicens kvalitet. Målen bör sättas upp i nära samarbete med it-administrationen och den högsta ledningen för att förstå möjligheterna och få en realistisk tidtabell för förändringen. Målen på stadsnivå bör sättas upp som en del av stadens ekonomiprogram.

När man funderar på att främja digitaliseringen måste man utgå från visionen för stadens tjänster. Man bör förtydliga målet för digitaliseringen av tjänsterna och på vilket sätt man ändrar stadens tjänsteutbud och -innehåll i en stad som digitaliseras. Det handlar om en större förändring av verksamheten som också påverkar kommuninvånarna och de företag som verkar i kommunen. Det handlar alltså inte bara om att sätta upp ett mål för inbesparingar, utan också om att sätta upp ett mål för tjänster.

Som en del av en större vision har it-administrationen tillsammans med verksamhetsområdenas ledning berett en digivision för staden, där principerna och verksamhetssätten skisseras upp. Digivisionen är färdig för godkännande i början av år 2027.

Stadsstyrelsen 2.11.2026 § 13

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

a) ge Tuomas Vanhanen, Petri Roininen och Jorma Hentilä samt de 29 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag; och

b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:
Förslaget godkändes.

Det antecknades att de grönas stadsstyrelsegrupp lämnade in följande två protokollsuttalanden i ärendet:

1) Punkt 8.1 i Vanda stads principer för artificiell intelligens förutsätter dokumentation och skriftligt godkännande av alla AI-lösningar. Principerna för artificiell intelligens uppmanar också till att så öppet som möjligt berätta om användningen av AI. Enbart intern dokumentation uppfyller inte kravet på öppenhet. Vanda bör upprätta ett öppet AI-register på sin webbplats som beskriver hur och till vad Vanda använder AI. Motsvarande AI-register har redan publicerats av bl.a. Kervo stad, Helsingfors stad och FPA.

2) Den gröna gruppen anser det viktigt att också påminna om stycke 7 i Vanda stads principer för artificiell intelligens, där ett riskbaserat tillvägagångssätt betonas vid användningen av AI-lösningar. Riskbasering är den centrala logiken i EU:s AI-förordning, och principerna styr Vanda i samma riktning.

_____

Stadsfullmäktige 16.11.2026

Stadsstyrelsens förslag:
Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Bilagor:

– Tuomas Vanhanens, Petri Roininens och Jorma Hentiläs samt 29 andra ledamöters undertecknade motion om aktivt utnyttjande av artificiell intelligens i Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:
Matti Lampo, direktör för it-administrationen,
(fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)